

PRZEGLĄD WYBORCZY

*

Biuletyn informacyjny

10-11/2001

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego

ISSN 1507-983X

Wydawnictwo Krajowego Biura Wyborczego
00-902 Warszawa, ul. Wiejska 10

Opracowanie - Zespół w Krajowym Biurze Wyborczym
Bohdan Szcześniak
Alicja Kicińska
Jerzy Breitkopf
Redakcja - Kazimierz Wojciech Czaplicki, kierownik Biura

Skład komputerowy - Marcin Lisiak

Oddano do druku – 17 grudnia 2001 r.

Przy wykorzystaniu informacji zawartych w „Przeglądzie wyborczym” przez środki masowego przekazu, Krajowe Biuro Wyborcze będzie wdzięczne za każdorazowe wskazanie źródła informacji.

Oficjalna strona Państwowej Komisji Wyborczej w Internecie

www.pkw.gov.pl

SPIS TREŚCI	Str.
* Posiedzenia Państwowej Komisji Wyborczej	5
* Narada z przewodniczącymi okręgowych komisji wyborczych	9
* Informacje i aktualności wyborcze	19
* Zestawienie wyników wyborów uzupełniających do rad gmin przeprowadzonych w okresie od 1 października do 30 listopada 2001 r.	19
* Zestawienie wyników wyborów przedterminowych do rad gmin przeprowadzonych w okresie od 1 października do 30 listopada 2001 r.	21
* Zestawienie wyników referendum lokalnych przeprowadzonych w okresie od 1 października do 30 listopada 2001 r.	21
* Zmiany w składach sejmików województw, rad powiatów i rad miejskich w gminach powyżej 20 tys. mieszkańców	22
* Wykaz terminów wyborów uzupełniających i przedterminowych do rad gmin oraz referendum lokalnych w sprawie odwołania organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego przed upływem kadencji zarządzonych na okres od 2 grudnia 2001 r. do 24 lutego 2002 r.	25
* Wymiana doświadczeń z zagranicą	30
* Informacje prawne i orzecznictwo sądowe	31

POSIEDZENIA PAŃSTWOWEJ KOMISJI WYBORCZEJ

Państwowa Komisja Wyborcza odbyła posiedzenia w dniach 1,8, 15 i 29 października oraz 12 i 26 listopada 2001 r.

- * Na podstawie art. 175 i art. 211 Ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Państwowa Komisja Wyborcza sporządziła i w dniu 18 października 2001 r. wręczyła posłom i senatorom wybranym w wyborach 23 września 2001 r. zaświadczenia o wyborze.
- * Stosownie do art. 176 i art. 212 Ordynacji wyborczej Państwowa Komisja Wyborcza sporządziła i przedstawiła Marszałkowi Sejmu, Marszałkowi Senatu i Sądowi Najwyższemu sprawozdanie z wyborów do Sejmu i Senatu przeprowadzonych w dniu 23 września 2001 r. Udzielała także Sądowi Najwyższemu wyjaśnień i zajmowała stanowisko w sprawach wynikających z protestów wyborczych wniesionych do Sądu.

Sprawozdanie i działania Państwowej Komisji Wyborczej podejmowane w tym zakresie zostaną przedstawione w Biuletynie specjalnym, który będzie wydany po podjęciu przez Sąd Najwyższy rozstrzygnięcia o ważności wyborów.

- * Zgodnie z art. 120 Ordynacji wyborczej, w terminie 3 miesięcy od dnia wyborów (tj. do dnia 24 grudnia 2001 r.) pełnomocnicy finansowi komitetów wyborczych przedkładają Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdania wyborcze o przychodach i wydatkach poniesionych w związku z wyborami. Sprawozdanie składa się wraz z opinią i raportem biegłego rewidenta, wybranego spośród kandydatów zgłoszonych przez Krajową Radę Biegłych Rewidentów. Sporządzenie opinii do sprawozdań Państwowa Komisja Wyborcza powierzyła rewidentom z 37 firm audytorskich. O obowiązku i terminie złożenia sprawozdania oraz biegłym rewidentem wybranym do sporządzenia opinii pełnomocnicy komitetów wyborczych zostali powiadomieni.

Do złożenia sprawozdania wyborczego są obowiązane wszystkie utworzone komitety wyborcze, jeżeli nie uległy one rozwiązaniu w trybie art. 106 ust. 3 Ordynacji wyborczej. Komitetów takich jest 97, w tej liczbie 22 komitety, które zarejestrowały listy kandydatów na posłów i (bądź) na senatorów w więcej niż jednym okręgu wyborczym, 61 komitetów, które zarejestrowały kandydatów w jednym okręgu oraz 14 komitetów, które nie dokonały czynności rejestracji kandydatów w żadnym okręgu.

- * Państwowa Komisja Wyborcza udzielała wyjaśnień i zajmowała stanowisko w sprawach stosowania przepisów ustaw wyborczych, w szczególności związanych z problematyką finansowania wyborów oraz łączenia mandatu posła i senatora z wykonywaniem innych funkcji.

- W sprawie pozyskiwania i wydatkowania środków finansowych przez komitety wyborcze wyjaśniła:

Kwota wszystkich wydatków komitetu wyborczego na kampanię wyborczą prowadzoną w formach i na zasadach właściwych dla reklamy nie może przekraczać 80% limitu okręgowego lub ponadokręgowego ustalonego dla każdego komitetu wyborczego w sposób określony w art. 114 Ordynacji wyborczej. Oznacza to, że za podstawę wyliczenia procentu wydatków na reklamę przyjmuje się kwotę limitu ustalonego dla danego komitetu wyborczego, a nie wydatki ogółem poniesione przez komitet.

Przez użyte w art. 116 Ordynacji wyborczej określenie „środki” należy rozumieć przychody (wpływy), na które składają się środki pieniężne oraz wartość pozyskanych darowizn niepieniężnych i usług świadczonych nieodpłatnie na rzecz komitetu wyborczego. W przeciwnym razie wydatki (koszty), uwzględniając art. 120 ust. 5 Ordynacji wyborczej, nie bilansowałyby się z przychodami.

Majątek komitetu wyborczego powinien być wykorzystany na pokrycie zobowiązań powstałych w związku z prowadzoną kampanią wyborczą. W przypadku uzyskania nadwyżki pozyskanych środków na cele kampanii wyborczej nad poniesionymi wydatkami, z uwzględnieniem dotacji, o której mowa w art. 128 Ordynacji wyborczej, komitet wyborczy wyborców jest obowiązany przekazać tę nadwyżkę na rzecz instytucji charytatywnej. Przepisy nie precyzują w jakiej formie powinno nastąpić przekazanie nadwyżki, a zatem możliwe są darowizny pieniężne oraz rzeczowe, o określonej protokolarnie wartości.

W świetle art. 110 ust. 4 pkt 1 Ordynacji wyborczej za datę pozyskania środków finansowych przez komitet wyborczy należy przyjąć datę polecenia przelewu potwierdzoną stemplem banku lub datę dokonania czynności przelewu bankowego – w przypadku wpłaty kartą płatniczą.

Przepisy Ordynacji wyborczej nie zakazują zbywania przez komitet wyborczy po wyborach składników majątkowych komitetu pochodzących z darowizn rzeczowych zwłaszcza wtedy, gdy pozyskane tą drogą środki finansowe są niezbędne dla pokrycia zobowiązań finansowych komitetu. Cena zbycia składników majątkowych nie może jednak prowadzić do zaniżenia wartości pozyskanych darowizn oszacowanej zgodnie z zasadą określoną w art. 120 ust. 6 ustawy.

Zgodnie z art. 110 ust. 4 pkt 1 i art. 111 ust. 1 Ordynacji wyborczej przekazywanie po wyborach na konto komitetu wyborczego środków pochodzących z Funduszu Wyborczego partii politycznej jest niedozwolone.

Nie ma natomiast przeszkód prawnych, aby partia polityczna ponosząca na podstawie art. 104 pkt 1 Ordynacji wyborczej odpowiedzialność za zobowiązania majątkowe komitetu, który powołała, pokryła po wyborach z Funduszu Wyborczego zobowiązania tego komitetu zaciągnięte na cele kampanii wyborczej, a nie mające pokrycia w środkach finansowych posiadanych przez komitet.

- W sprawie skutków dokonania wpłat na rachunek bankowy zajęła stanowisko:

Dokonanie wpłaty przez osobę fizyczną na rachunek bankowy komitetu wyborczego wyborców z naruszeniem dyspozycji art. 113 Ordynacji wyborczej, mimo wprowadzenia zastrzeżenia do umowy rachunku bankowego, że wpłaty na komitet wyborczy mogą być dokonywane tylko w sposób określony w art. 113 ust. 2, nie stanowi naruszenia przez komitet wyborczy przepisów Ordynacji wyborczej dotyczących finansowania kampanii wyborczej i nie powoduje odrzucenia sprawozdania, pod warunkiem, że komitet wyborczy ujawnił takie wpłaty w sprawozdaniu wyborczym i nie wykorzystał wpłaconych w ten sposób środków na prowadzenie kampanii wyborczej lub na inne cele.

W sprawozdaniu wyborczym, zgodnie z art. 120 ust. 1 Ordynacji wyborczej, należy wykazać wszystkie zobowiązania finansowe komitetu, w tym zobowiązania wynikające z tytułu uzyskania kredytów bankowych.

- Na pytanie Ministerstwa Finansów w sprawie wysokości i sposobu wypłaty subwencji dla partii politycznych wyraziła opinię:

Wysokość rocznej subwencji dla danej partii politycznej lub koalicji wyborczej jest ustalana w sposób określony w art. 29 ust. 1 ustawy. Tak obliczana subwencja jest wypłacana co roku przez okres kadencji w jednakowej wysokości, w kwartalnych ratach. Okres wypłacania subwencji obejmuje kadencję Sejmu, a więc cztery lata, zaś w razie skrócenia kadencji Sejmu prawo do subwencji wygasa z końcem kwartału, w którym zakończyła się kadencja Sejmu (art. 29 ust. 2 i art. 32 powołanej wyżej ustawy).

Warunkiem otrzymania subwencji jest uzyskanie przez partię, która samodzielnie utworzyła komitet wyborczy co najmniej 3% ważnych głosów oddanych na jej okręgowe listy kandydatów na posłów.

Jeśli partia uzyskała w wyborach do Sejmu w 2001 r. równo 3% głosów, to znaczy, że na jej listy okręgowe oddano 390 538 głosów, bowiem ogółem w kraju oddano 13 017 929 głosów ważnych. W celu ustalenia wysokości rocznej subwencji w omawianym przypadku należy liczbę 390 538 głosów pomnożyć przez 10 zł. Przy procencie otrzymanych głosów, mieszczącym się w przedziale (od 3% do 5%) należy odpowiednio większą liczbę głosów pomnożyć przez 10 zł.

W przypadku oddania na listy okręgowe danej partii politycznej np. 21% głosów ważnych w celu ustalenia wysokości subwencji należy zsumować należności: za liczbę głosów odpowiadających 5% wszystkich głosów ważnych oddanych w wyborach liczonych po 10 zł, za kolejną liczbę głosów odpowiadających 5% głosów ważnych liczonych po 8 zł, za liczbę głosów odpowiadających 10% głosów ważnych liczonych po 7 zł i za liczbę głosów odpowiadających 1% głosów ważnych liczonych po 4 zł. Suma należności obliczona dla poszczególnych przedziałów procentowych stanowi wysokość rocznej subwencji. Oczywiście w praktyce podstawą obliczeń jest dokładna liczba głosów ważnych oddanych na listy okręgowe komitetu wyborczego utworzonego przez partię polityczną, a nie procent głosów. Należy więc ustalić liczby głosów oddanych na listy danego komitetu wyborczego mieszczące się w poszczególnych przedziałach procentowych określonych w tabeli w art. 29 ust. 1, a następnie mnożąc te liczby przez właściwą dla danego przedziału procentowego kwotę „M” i sumując kwoty należne z poszczególnych przedziałów procentowych obliczyć wysokość rocznej subwencji.

- Wyjaśniając zgłaszane wątpliwości dotyczące art. 177 Ordynacji wyborczej do Sejmu i do Senatu i art. 30 ustawy z dnia 20 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (Dz. U. Nr 73, poz. 350 ze zmianami) wyraziła stanowisko – że przepis art. 177 Ordynacji wyborczej określa przyczyny wygaśnięcia mandatu posła i wprowadza zakaz łączenia mandatu posła z określonymi funkcjami lub stanowiskami, pod rygorem wygaśnięcia mandatu. Dotyczy to m. in. członków zarządów gmin, zarządów powiatów, zarządu województwa lub zarządu związku komunalnego, którzy zostali posłami.

Upoważnienie do wprowadzenia ustawą zakazu łączenia mandatu posła z funkcjami publicznymi wynika z art. 103 ust. 3 Konstytucji.

Artykuł 30 ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora określa instytucje, w których posłowie nie mogą być zatrudnieni na podstawie stosunku pracy oraz stanowi o udzieleniu z urzędu urlopu bezpłatnego posłowi zatrudnionemu na takim stanowisku. Zakaz ustanowiony tym przepisem nie obejmuje osób pozostających w stosunku pracy w administracji samorządu terytorialnego na stanowiskach z wyboru.

Tak więc omawiany przepis ustawy o wykonywaniu mandatu posła i senatora pozwalał np. na pełnienie przez posła funkcji burmistrza, zaś późniejszy przepis Ordynacji wyborczej zakazuje łączenia tych funkcji.

Zgodnie z ogólnie obowiązującymi zasadami prawa w takiej sytuacji należy stosować przepis później wydany, a więc przepis Ordynacji wyborczej.

* * *

* W dniu 23 października 2001 r. odbyło się spotkanie Państwowej Komisji Wyborczej i Kierownika Krajowego Biura Wyborczego z przewodniczącymi okręgowych komisji wyborczych i dyrektorami delegatur Krajowego Biura Wyborczego, poświęcone podsumowaniu doświadczeń z wyborów do Sejmu i Senatu przeprowadzonych 23 września 2001 r.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej w wystąpieniu wprowadzającym poświęconym ocenie przygotowania i przeprowadzenia wyborów podkreślił wkład i zakres pracy organów wyborczych, apelując jednocześnie o udział w dyskusji oraz spostrzeżenia i uwagi związane z praktyczną realizacją przepisów Ordynacji wyborczej na tle przeprowadzonych wyborów.

Wystąpienie

Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej

Serdecznie witam uczestników naszego spotkania - Panie i Panów Przewodniczących Okręgowych Komisji Wyborczych, Dyrektorów Zespołów i Delegatur Krajowego Biura Wyborczego, a także kolegów z Państwowej Komisji Wyborczej z jej Sekretarzem.

Uznaliśmy za potrzebne odbycie spotkania roboczego, w całości poświęconego świeżym jeszcze doświadczeniom i refleksjom z przeprowadzonych w zeszłym miesiącu wyborom do Sejmu i Senatu. W moim przekonaniu jesteśmy obecnie w najkorzystniejszym momencie dla wymiany doświadczeń i opinii, a następnie dokonania uogólnień. Opadły bowiem emocje wynikające z poczucia odpowiedzialności i powagi zadań wyborczych, a nie zatarły się w pamięci doświadczenia i trudności, jakie towarzyszyły temu wielkiemu przedsięwzięciu.

Te doświadczenia chcielibyśmy zebrać i wykorzystać w przyszłości dla doskonalenia własnych działań, a także ułatwić sobie wykonanie zadania określonego w art. 39 ust. 1 pkt 7 Ordynacji wyborczej do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, zgodnie z którym Państwowa Komisja Wyborcza przedstawia po każdym wyborach do Sejmu i do Senatu, Prezydentowi Rzeczypospolitej Polskiej, Marszałkowi Sejmu i Marszałkowi Senatu informację o realizacji przepisów ustawy i ewentualne propozycje ich zmian.

Nim jednak przejdę do zapowiedzianego tematu naszego spotkania chciałbym poświęcić chwilę sprawie nie mniejszej wagi.

Pozwólcie Państwo, że podziękuję wszystkim tu zebranym za duży osobisty wkład w zgodne z prawem i sprawne przeprowadzenie wyborów. Wasze duże doświadczenie, zaangażowanie, wiedza prawnicza, poczucie odpowiedzialności, bezstronność oraz uczciwość były czynnikami decydującymi o ostatecznym pozytywnym efekcie naszej wspólnej pracy.

Mam pełną świadomość, że w szczególności praca członków okręgowych komisji wyborczych nie została w należyty sposób zrekomensowana materialnie. Niech więc rekom-

pensatą Waszego trudu będą podziękowania, słowa uznania i własna satysfakcja, że przez udział w przeprowadzeniu wyborów przysłużyliście się rozwojowi demokratycznego Państwa Polskiego. Jeszcze raz serdecznie dziękuję.

Przy okazji podziękowań dla członków okręgowych komisji wyborczych chciałbym podzielić się moją opinią, że przebieg kolejnych wyborów potwierdził słuszność powoływania sędziów w skład okręgowych komisji wyborczych.

Dobrym rozwiązaniem było również powierzenie wojewódzkim komisarzom wyborczym i ich zastępcom funkcji przewodniczących okręgowych komisji wyborczych. Pozwoliło to wykorzystać duże doświadczenie, jakie w sprawach wyborczych posiadała ta grupa sędziów.

Dyrektorom Delegatur Krajowego Biura Wyborczego składam dodatkowo wyrazy uznania za gospodarność i oszczędność w wydatkowaniu środków finansowych przeznaczonych na wybory z budżetu państwa.

Przypomnę, że według początkowych szacunków środki przeznaczone na wybory były mniejsze od preliminowanych wydatków, zaś niedobór ocenialiśmy na około 8 mln zł.

Zmniejszenie środków przeznaczonych dla gmin na zadania zlecone związane w szczególności z obsługą obwodowych komisji wyborczych, ograniczenie do 80% nakładu kart do głosowania, wykorzystanie konkurencji na rynku poligraficznym dla obniżenia kosztów druku kart do głosowania i formularzy wyborczych zaowocowało w sumie tak znacznymi oszczędnościami, że wydatki nie przekroczyły środków przeznaczonych na wybory.

Zdajemy sobie sprawę, że tak dużych oszczędności nie zdołamy osiągnąć w kolejnych wyborach, ponieważ np. sprzęt wyborczy (pomieszczenia za osłoną, urny i inne urządzenia) wymagają napraw i uzupełnień, a skoro oszczędzano na tych wydatkach w ostatnich wyborach, to ulegną one zwiększeniu w przyszłości. Wiemy również, że w około 700 obwodach liczba mieszkańców przekracza 3000 i wobec tego konieczne będzie utworzenie nowych obwodów, co spowoduje dodatkowe koszty.

W sytuacji budżetowej, jaka zaistniała w bieżącym roku, naszym obywatelskim obowiązkiem było poczynienie maksymalnych oszczędności i za sukces w tym zakresie dziękuję pracownikom Krajowego Biura Wyborczego.

Pozwólcie, że zajmę się teraz sprawami organizacji i przebiegu wyborów.

Na wstępie chciałbym podzielić się refleksją, że szczególnie trudne i wymagające zwiększonego nakładu pracy są wybory organizowane po raz pierwszy pod rządami nowej Ordynacji wyborczej. Stopień obciążenia pracą i spiętrzenia zadań wzrasta, gdy nowe prawo wyborcze wchodzi w życie bezpośrednio przed wyborami, co stało się już niedobrą tradycją.

W takiej bowiem sytuacji na zadania organizacyjne nakładają się zadania legislacyjne, w których musi uczestniczyć Państwowa Komisja Wyborcza i Krajowe Biuro Wyborcze. Wynika to z faktu, że praktycznie wszystkie akty wykonawcze do Ordynacji wyborczej (było ich 17) wydawane są przez właściwych ministrów i Krajową Radę Radiofonii i Telewizji na wniosek lub po porozumieniu z Państwową Komisją Wyborczą. Do tego dochodzi kilkanaście aktów prawnych wydawanych przez Państwową Komisję Wyborczą.

Poza nowym „oprzyrządowaniem prawnym” nowa Ordynacja wyborcza wymaga opracowania obszernych materiałów informacyjnych dla komitetów wyborczych w celu ułatwienia im wykonywania czynności wyborczych. Państwowa Komisja Wyborcza wydała tego rodzaju materiały informacyjne o gospodarce finansowej komitetów wyborczych, o tworzeniu komitetów wyborczych i zawiadamianiu o tym Państwowej Komisji Wyborczej, a także o zgłaszaniu do rejestracji list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów. Wreszcie, nowa Ordynacja to dodatkowa liczna korespondencja w sprawie interpretacji wielu przepisów i sposobu ich stosowania.

Nowa Ordynacja, a w szczególności nowy podział na okręgi wyborcze, wymagała dostosowania organizacji jednostek Krajowego Biura Wyborczego do wykonania swoich zadań w ramach tego podziału. Określenie zarządzeniem Kierownika Krajowego Biura Wyborczego zadań delegatur mających siedziby w tych samych miastach, co okręgowe komisje wyborcze oraz zadań 14 delegatur nie obsługujących bezpośrednio okręgowych komisji wyborczych, lecz wykonujących wskazane zarządzeniem zadania na rzecz tych komisji, zapewniło warunki prawidłowej współpracy między delegaturami oraz umożliwiło zaangażowanie wszystkich pracowników Biura w wykonywanie zadań wyborczych.

Z perspektywy Państwowej Komisji Wyborczej oceniam organizację pracy Krajowego Biura Wyborczego w omawianym zakresie jako dobrą. Będę wdzięczny za opinie w tej sprawie ze strony okręgowych komisji wyborczych i bezpośrednio zainteresowanych tymi sprawami dyrektorów delegatur.

Na tle omawianej sprawy rodzi się pytanie, czy istnieją dostateczne przesłanki, by obecny podział na okręgi wyborcze do Sejmu i Senatu uznać za na tyle trwały, by stał się on podstawą dostosowania do niego struktury organizacyjnej Krajowego Biura Wyborczego. Powiem szczerze, że nie jestem o tym przekonany i sądzę, że w tej sprawie nie należy podejmować pośpiesznych decyzji.

Nowością w ostatnio przeprowadzonych wyborach była instytucja pełnomocników badających pod względem zgodności arytmetycznej poprawność ustalenia wyników głosowania w obwodzie.

Celem tego przedsięwzięcia było przyspieszenie ustalenia wyników głosowania w okręgach wyborczych. Założono, że znalezienie ewentualnych błędów arytmetycznych w zestawieniu, będącym odzwierciedleniem protokołu głosowania w obwodzie, przez pełnomocnika wykonującego swoje obowiązki w gminie, na terenie której znajdują się obwody należące do jego właściwości, skróci czas wykonywania czynności wyborczych, bowiem wadliwe protokoły nie będą przewożone często na odległość ponad 100 km do okręgowej komisji wyborczej, by potem wrócić do obwodowej komisji celem usunięcia usterek, a następnie znowu być przewiezione ponownie do okręgowej komisji wyborczej.

Dla pełnomocników przygotowano oprogramowanie informatyczne ułatwiające badania zgodności arytmetycznej danych liczbowych z protokołu głosowania. Krajowe Biuro Wyborcze prowadzi obecnie analizę funkcjonowania instytucji pełnomocników do spraw zgodności arytmetycznej wyników głosowania w obwodach. Na podstawie zebranych informacji ustalimy, jak powszechnie stosowana była omawiana instytucja, jakie warunki stworzono pełnomocnikom, jaka była efektywność ich pracy. Analiza ta pozwoli na obiektywną ocenę przydatności omawianej instytucji, a także wskaże mankamenty i potrzebne usprawnienia.

Z lektury wpływających w ostatnich dniach informacji wynika na ogół pozytywna ocena pracy pełnomocników. Badanie zestawień danych liczbowych powodowało, że protokoły (w tych przypadkach, gdy były badane zestawienia) zawierały ca 30% mniej błędów w stosunku do protokołów dostarczanych bezpośrednio do okręgowych komisji wyborczych.

Zdarzały się przypadki, gdy dane liczbowe były błędnie wpisywane do zestawień z protokołów głosowania. Wynika z tego wnioski o celowości zastąpienia zestawień kserokopią protokołu.

Prezentowane były również opinie, iż korzystanie z dostarczonego programu komputerowego było zbyt czasochłonne.

Są to oceny wstępne. Pełne zestawienie wniosków i ocen, po jego opracowaniu udostępnimy wszystkim zainteresowanym.

Z naszych doświadczeń wyborczych, potwierdzonych również ostatnimi wyborami wynika, że obszarem zadań wyborczych, który wymaga naszej największej troski i działań na rzecz usprawnienia jest praca obwodowych komisji wyborczych, w zakresie ustalania wyników głosowania i prawidłowego sporządzenia protokołu głosowania. Mimo udoskonalenia formularzy protokołów, wprowadzenia objaśnień o sposobie kontroli wewnętrznej zgodności arytmetycznej, objaśnienia w wytycznych krok po kroku sposobu sporządzania protokołów, organizowania szkoleń itd. wiele protokołów zawiera błędy, które wymagają ponownego podjęcia czynności przez obwodowe komisje wyborcze i opóźniają ustalenie wyników głosowania i wyników wyborów.

Państwowa Komisja Wyborcza otrzymuje również wiele innych propozycji usprawnienia pracy obwodowych komisji wyborczych. Zmierzają one zwykle do zwiększenia profesjonalizmu członków komisji, np. przez zwiększenie liczby osób wchodzących w skład obwodowych komisji wyborczych zgłoszonych przez wójtów (burmistrzów lub prezydentów miast). Zapraszam do wypowiedzi na ten temat w dyskusji. Ze swojej strony chciałbym podać pod rozwagę propozycję objęcia grupy urzędników samorządowych rozszerzonym programem szkolenia, przeprowadzanego permanentnie i potwierdzonego stosownym zaświadczeniem. Jako uczestników tego szkolenia widziałbym urzędników wyborczych, ale przede wszystkim tych pracowników samorządowych, którzy są powoływani w skład obwodowych komisji wyborczych jako osoby wskazane przez wójta lub burmistrza (prezydenta miasta). Osoby te powinny być odpowiedzialne za poprawność arytmetyczną i formalną protokołów głosowania.

Prawidłowość nowych przepisów prawa weryfikuje życie. Uważam, że zdały egzamin przepisy umożliwiające dopisanie do spisu wyborców osób, które opuściły szpital lub zakład pomocy społecznej w przeddzień wyborów lub które przybyły do takiego zakładu albo szpitala w przeddzień wyborów (art. 67 ust. 2 pkt 3 i ust. 3 Ordynacji wyborczej). W poprzednich wyborach parlamentarnych i w wyborach Prezydenta w dniu głosowania Państwowa Komisja Wyborcza otrzymała wiele skarg w tego rodzaju sprawach. Nie było ich w ogóle w ostatnich wyborach.

Z uznaniem została przyjęta możliwość głosowania w szpitalach i zakładach pomocy społecznej przy użyciu urny pomocniczej (art. 62 Ordynacji wyborczej). Ujawnił się jednak mankament nowego unormowania w tym zakresie. Ze względu na to, że obwodowa komisja wyborcza dysponuje jednym spisem wyborców, głosowanie przy użyciu urny pomocniczej wymagało przerwania głosowania w lokalu obwodowej komisji wyborczej. Przerwanie głosowania, zgodnie z art. 64 Ordynacji wyborczej, jest traktowane jako skutek wydarzenia nadzwyczajnego i obwarowane wieloma ograniczeniami. Takim nadzwyczajnym wydarzeniem nie jest głosowanie z użyciem urny pomocniczej. Wynika z tego wniosek o konieczności wzajemnego dostosowania wymienionych przepisów.

Przykładem innej usterki legislacyjnej jest brak spójności między art. 39 ust. 1 pkt 2 a art. 16 Ordynacji wyborczej. Zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 2 do zadań Państwowej Komisji Wyborczej należy sprawowanie nadzoru nad prowadzeniem i aktualizowaniem rejestru wyborców oraz sporządzaniem spisów wyborców. W art. 16 upoważniającym ministra właściwego do spraw administracji publicznej do określenia w drodze rozporządzenia sposobu prowadzenia rejestru wyborców nie przewidziano określenia sposobu sprawowania przez Państwową Komisję Wyborczą nadzoru nad prowadzeniem i aktualizowaniem rejestru wyborców. Brak szczegółowego określenia w przepisach wykonawczych sposobu sprawowania

omawianego nadzoru i konkretnych uprawnień przysługujących Państwowej Komisji Wyborczej w tym zakresie w praktyce uniemożliwia sprawowanie nadzoru.

W sprawie nadzoru nad czynnościami wyborczymi organów samorządowych uważam za zasadne przyznanie okręgowym komisjom wyborczym szerszych uprawnień nadzorczych w sprawie powoływania obwodowych komisji wyborczych.

Przykładem uzasadniającym taką opinię jest zdarzenie, gdy zarząd gminy, kierując się własną oceną kandydatów do obwodowej komisji wyborczej, odmówił powołania w jej skład dwóch kandydatów prawidłowo zgłoszonych przez pełnomocnika wyborczego i spełniających warunki formalne stawiane kandydatom. Po uchyleniu przez wojewodę w trybie nadzoru uchwały zarządu gminy i mimo perswazji ze strony okręgowej komisji wyborczej, zarząd gminy ponownie powołał obwodową komisję bez tych dwóch kandydatów. Potrzebne były tu kolejne interwencje i zdecydowane działania okręgowej komisji wyborczej.

Zasadne wydaje się również uzupełnienie ustawowego katalogu przyczyn wygaśnięcia członkostwa w obwodowej komisji wyborczej o niewykonywanie obowiązków lub naruszania prawa wyborczego przez członka obwodowej komisji wyborczej przy założeniu, że uprawnienie do stwierdzenia niewykonywania lub naruszania prawa lub obowiązków przysługiwałoby okręgowej komisji wyborczej.

Wśród ponad 200 tysięcy członków obwodowych komisji wyborczych zdarzają się osoby niezrównoważone, świadomie łamiące prawo lub swoim zachowaniem uniemożliwiają prace komisji. Takim sytuacjom, jak na razie, nie możemy skutecznie przeciwdziałać.

Państwowa Komisja Wyborcza otrzymała od kilku okręgowych komisji wyborczych informacje o trudnych do spełnienia żądaniach mężów zaufania, działających przy tych komisjach. Żądania te zmierzały do przyznania mężom zaufania uprawnień kontrolnych, wykraczających znacznie poza funkcję obserwatora czynności wyborczych. Na tle tych zdarzeń należy rozważyć postulat bardziej precyzyjnego określenia w Ordynacji wyborczej uprawnień mężów zaufania, bowiem z wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej mogą wynikać tylko obowiązki okręgowych komisji wyborczych, a nie zakres uprawnień mężów zaufania.

Przewidziana w przepisach Ordynacji obecność mężów zaufania i możliwość zgłoszenia do protokołów uwag ze wskazaniem konkretnych zarzutów jest niewątpliwie zbyt lakoniczną formą określenia uprawnień.

W wielu informacjach o przebiegu wyborów przekazanych Państwowej Komisji Wyborczej przez okręgowe komisje wyborcze zawarte były stwierdzenia, iż część komitetów wyborczych przedstawiała dokumenty zgłoszenia list okręgowych lub kandydatów na senatorów do rejestracji bez należytego ich przygotowania. Często dokumentacja była niekompletna, niestarannie sporządzona, zawierała braki i błędy. Wady dotyczyły również wykazów

podpisów osób popierających listę lub kandydatów. Uchybienia te występowały mimo, że Państwowa Komisja Wyborcza opracowała dla komitetów wyborczych informację o sposobie zgłaszania list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów.

Przykładem niestaranności ze strony osób zgłaszających listy i kandydatów do rejestracji z jakim zetknęła się Państwowa Komisja Wyborcza były informacje niektórych kandydatów o wcześniejszym złożeniu oświadczeń lustracyjnych. W dokumentach tych dane personalne kandydatów często były niepełne. Informacje o tym kiedy i komu zostało złożone oświadczenie lustracyjne zawierało błędy. Uzupełnienie w krótkim czasie tych informacji wymagało dużego nakładu pracy ze strony Krajowego Biura Wyborczego.

Zastanawiam się co robić w takiej sytuacji, czy udoskonalać informacje, wprowadzając na przykład większą ilość wzorów dokumentów, czy też uznać, że udział w procesie wyborczym jest nie tylko formą ustalenia zakresu poparcia udzielanego przez wyborców, ale również próbą zdolności organizacyjnej oraz staranności i zaangażowania w wykonanie zadań.

Uchwalona w bieżącym roku Ordynacja wyborcza wprowadziła wiele zmian w przepisach o prowadzeniu kampanii wyborczej dotyczących w szczególności sposobu pozyskiwania środków finansowych przez Komitety Wyborcze oraz prowadzenia gospodarki finansowej. Z przepisów tych wynika wiele zadań dla Państwowej Komisji Wyborczej, które będą wykonywane po złożeniu przez komitety sprawozdań wyborczych. Ze sprawami finansowymi wiązał się ściśle sposób prowadzenia kampanii wyborczej. Różne ograniczenia w zakresie finansowania kampanii wyborczej powodowały, że poszczególni kandydaci często prowadzili kampanię wyborczą na granicy naruszenia prawa. Miały miejsce przypadki wykorzystywania w kampanii pełnionych funkcji publicznych, prowadzenia własnej kampanii przez kandydatów bez zgody i udziału komitetu wyborczego itp.

Państwowa Komisja Wyborcza w granicach swoich uprawnień starała się przeciwdziałać opisanym uchybieniom, udzielała wyjaśnień, ogłaszała komunikaty oraz informowała o skutkach naruszeń prawa.

Jak już wspomniałem, wykonanie zasadniczych zadań związanych z finansowaniem kampanii wyborczej, a także z finansowaniem partii politycznych zaczęło się dopiero za 2 miesiące. Dziś można już jednak stwierdzić, że niektóre przepisy dotyczące dotacji i subwencji powinny być zmienione. Na przykład przepis o terminie wypłacenia pierwszej raty subwencji jest niespójny z terminami wykonania innych czynności wyborczych. Już teraz ukazują się publikacje prasowe wskazujące na niejasność unormowań i możliwość różnej interpretacji przepisów o dotacjach i subwencjach. Z sygnałów tych wynika, że czekają nas trudne zadania.

W kampanii wyborczej, poza jej stroną finansową, ujawniły się również inne problemy. Okazało się np., że w wielu miastach brak jest wydzielonych miejsc, w których można wywieszać plakaty wyborcze. Coraz większe trudności wiążą się ze znalezieniem miejsc na urzędowe obwieszczenia wyborcze. Z drugiej strony wyborcy krytycznie oceniają trudność w znalezieniu tych obwieszczeń.

W związku z tym zasadne jest odpowiednio wczesne zwracanie się do organów samorządu terytorialnego o wskazanie na terenie gminy miejsc, w których mogłyby być wywieszane plakaty i obwieszczenia wyborcze. Wymaga również rozważenia uregulowanie tej sprawy w Ordynacji.

Przechodząc do tematów dotyczących dnia głosowania muszę stwierdzić, że wiele skarg związanych ze spisami wyborców nadeszło do Państwowej Komisji Wyborczej z zagranicy.

Wiązały się one z obowiązkiem osobistego zgłoszenia ustnego, pisemnego, telefonicznego, telegraficznego lub telefaksem, zamiaru udziału w głosowaniu, które to zgłoszenie, dokonane najpóźniej w 5 dniu przed dniem wyborów, było podstawą wpisania nazwiska wyborcy do spisu. W ostatnich wyborach, na skutek dokonanych zgłoszeń, wpisano do spisów 41.817 wyborców (w tym również osoby głosujące na podstawie zaświadczenia o prawie do głosowania). W głosowaniu wzięło udział 26.749 wyborców. W wyborach w 1997 r. w wyborach za granicą brało udział 44.561 wyborców, a w 1993 r. 41.918 wyborców.

Jak wynika z powyższych danych, z możliwości głosowania za granicą korzysta stosunkowo nieduża grupa wyborców. Koszt organizacji tych wyborów jest w przeliczeniu na jednego wyborcę kilka razy wyższy niż w kraju.

W tej sytuacji uważam za zasadne ponowienie propozycji wprowadzenia do Ordynacji wyborczej przepisów umożliwiających głosowanie alternatywne do głosowania bezpośrednio w lokalu, na przykład głosowanie korespondencyjne.

Przed wyborami powstała potrzeba bardziej precyzyjnego określenia w wytycznych Państwowej Komisji Wyborczej dla obwodowych komisji wyborczych kwestii związanej z ważnością głosu w sytuacji, gdy wyborca zamazał kratkę przeznaczoną na oddanie głosu, przekreślił znak „x” lub wstawił w kratce inny znak niż znak „x”.

Przypomnę, że wytyczne zawierały niezbyt jasne sformułowanie zawierające odeślanie do art. 160 ust. 5 Ordynacji. Państwowa Komisja Wyborcza zajęła konsekwentnie stanowisko, że zamazanie kratki, przekreślenie znaku „x” itp. zachowanie wyborcy (w obrębie kratki) powoduje nieważność głosu. Pełną argumentację swojego stanowiska w tej sprawie Państwowa Komisja Wyborcza zawarła w piśmie do Sądu Najwyższego, odnosząc się do protestu wyborczego. Jest to tekst kilkustronicowy i z tego powodu nie zaprezentuję go teraz, ale

zainteresowanym Krajowe Biuro Wyborcze udostępni stanowisko Komisji w omawianej sprawie.

Brak przepisu Ordynacji wyborczej określającego jednoznacznie skutki postawienia w kratce innego znaku niż znak „x” jest niewątpliwie luką w prawie. Uważam za konieczne zgłoszenie propozycji usunięcia tej luki.

Uchwalona w bieżącym roku Ordynacja wyborcza ma więcej niedoskonałości. Wspomnę na przykład o lokalach obwodowych komisji wyborczych dostosowanych do potrzeb niepełnosprawnych. Lokali takich było mało. Siłą rzeczy dla większości niepełnosprawnych były bardziej oddalone od ich miejsca zamieszkania, niż lokale właściwych terytorialnie obwodowych komisji wyborczych. Po to, by głosować w lokalu dostosowanym dla niepełnosprawnych wyborca musiał wcześniej złożyć wniosek w urzędzie gminy. Przy opisanych warunkach ułatwienie w głosowaniu osób niepełnosprawnych było bardzo wątpliwe.

Przykładowo wymieniłem przepisy wymagające ulepszenia oraz problemy z jakimi stykała się Państwowa Komisja Wyborcza. Jestem przekonany, że okręgowe komisje wyborcze, patrząc na przebieg i organizację wyborów z nieco innej perspektywy, wzbogacą ocenę Ordynacji wyborczej, wskazując w dyskusji problemy wymagające rozwiązania oraz zgłaszając propozycje rozwiązań.

Nowością jaką wprowadziliśmy w związku z wyborami do Sejmu i Senatu jest stała strona internetowa Państwowej Komisji Wyborczej www.pkw.gov.pl. Strona ta została uruchomiona w okresie kampanii wyborczej do Sejmu i Senatu, ale jest to strona stała, będąca w naszym zamiarze pełnym zbiorem przepisów prawa wyborczego wraz z wyjaśnieniami Państwowej Komisji Wyborczej oraz zbiorem wyników wyborów i referendum od czasu utworzenia Państwowej Komisji Wyborczej.

Strona ta spotkała się z dużym zainteresowaniem, szczególnie prasy oraz osób zaangażowanych w kampanię wyborczą. Liczba wejść na tę stronę w niektórych dniach dochodziła do 140 tys. Nawet zakładając, że niektóre osoby wchodziły kilka razy dziennie, to i tak śmiało można stwierdzić, że zapotrzebowanie społeczne na tego rodzaju informacje było duże, a będzie wzrastać chociażby w związku z ustawą z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej.

Dla obwodowych i okręgowych komisji wyborczych wybory już się zakończyły. Pozostały jeszcze wyjaśnienia i czynności związane z rozpatrywanymi przez Sąd Najwyższy protestami wyborczymi. Odnośnie zarzutów zawartych w protestach, do których ustosunkowywała się już Państwowa Komisja Wyborcza, to niewątpliwie niektóre z nich są zasadne, ale w ocenie Państwowej Komisji Wyborczej uchybienia te, jeśli prawdziwość zarzutów zostanie potwierdzona, nie miały wpływu na wynik wyborów. Musimy jednak cierpliwie poczekać na

orzeczenie Izby Administracyjnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego o ważności wyborów. Potem warto będzie przeanalizować zasadne protesty, gdyż dzięki temu łatwiej będzie eliminować przyczyny uchybień w przyszłości. Wiem, że Sąd Najwyższy w sprawach niektórych protestów zwraca się o zajęcie stanowiska przez okręgowe komisje wyborcze. Bardzo proszę o przysłanie do Państwowej Komisji Wyborczej kopii tych protestów i odpowiedzi udzielonych przez komisje.

Państwowa Komisja Wyborcza ponad tydzień temu przygotowała i przekazała Sądowi Najwyższemu, Marszałkowi Sejmu i Marszałkowi Senatu sprawozdanie z wyborów. Wręczyliśmy posłom i senatorom zaświadczenia o wyborze. Na tym się jednak nasza praca nie kończy. Czeką nas jeszcze pracochłonna i trudna procedura badania sprawozdań wyborczych. Z wynikami wyborów parlamentarnych powiązane jest finansowanie partii politycznych, które mają obowiązek składania Państwowej Komisji Wyborczej dwóch sprawozdań finansowych w każdym roku. Czeką nas więc prace permanentne. A za rok będziemy organizować wybory samorządowe.

Serdecznie dziękując raz jeszcze za przeprowadzenie wyborów do Sejmu i Senatu proszę o dalszą pracę przy przyszłych wyborach i referendach. Zapraszam do dyskusji i liczę, że państwa wypowiedzi będą wsparciem i inspiracją dla wniosków legislacyjnych Państwowej Komisji Wyborczej, a także przyczynią się do usunięcia usterek w organizacji wyborów.

* * *

Na tle praktyki prowadzenia wyborów przewodniczący okręgowych komisji wyborczych wskazywali w dyskusji potrzebę dalszego usprawniania procedur wyborczych oraz doskonalenia przepisów prawa wyborczego, m.in. w zakresie powoływania i pracy obwodowych komisji wyborczych, roli i uprawnień mężów zaufania, zgłaszania i rejestracji list kandydatów na posłów i kandydatów na senatorów. Przedstawione doświadczenia i wnioski zostaną wykorzystane przez Państwową Komisję Wyborczą w organizacji i przeprowadzaniu kolejnych wyborów, a także w informacji o realizacji przepisów ustawy przygotowywanej zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 7 Ordynacji wyborczej.

W drugiej części spotkania Kierownik Krajowego Biura Wyborczego omówił dalsze zadania Krajowego Biura Wyborczego i jego jednostek terenowych.

INFORMACJE I AKTUALNOŚCI WYBORCZE

ZESTAWIENIE WYNIKÓW WYBORÓW UZUPEŁNIAJĄCYCH DO RAD GMIN PRZEPROWADZONYCH W OKRESIE OD 1 PAŹDZIERNIKA 2001 R. DO 30 LISTOPADA 2001 R.

Województwo	Nazwa Rady Gminy	Data wyborów	Liczba wybie- ranych radnych	Okre- gi/ Okre- gi wyb.	Licz- ba list z kan- dyda- tami	Liczba kandydatów	Liczba obsa- dzonych mandatów	Frekwencja wyb.
dolnośląskie	Rada Gminy Oława gm.	28 października 2001 r.	1	nr 3	2	2	1	30,37%
kujawsko-pomorskie	Rada Miasta Brześć Kujawski	7 października 2001 r.	1	nr 6	3	3	1	8,64%
	Rada Gminy Łysomice	21 października 2001 r.	1	nr 8	2	2	1	38,66%
	Rada Miasta Lipno	28 października 2001 r.	1	nr 8	2	2	1	27,69%
	Rada Miasta Tuchola	25 listopada 2001 r.	1	nr 5	3	3	1	13,55%
lubelskie	Rada Miasta Bychawa	28 października 2001 r.	1	nr 9	2	2	1	30,79%
	Rada Gminy Cyców	18 listopada 2001 r.	1	nr 3	3	3	1	20,49%
	Rada Gminy Tomaszów Lubelski gm.	18 listopada 2001 r.	1	nr 16	1	1	1	- *)
	Rada Gminy Wola Uhruska	25 listopada 2001 r.	1	nr 6	1	1	1	- *)
lubuskie	Rada Miasta Bytom Odrzański	4 listopada 2001 r.	1	nr 11	1	1	1	- *)
łódzkie	Rada Gminy Buczek	4 listopada 2001 r.	1	nr 11	2	2	1	30,32%
	Rada Miasta Tomaszów Mazowiecki	9 listopada 2001 r.	1	nr 2	0	0	0	- **)
				1	nr 4	0	0	0
	Rada Miasta Bełchatów	13 listopada 2001 r.	1	nr 7	0	0	0	- **)
małopolskie	Rada Gminy Michałowice	25 listopada 2001 r.	1	nr 13	1	1	1	- *)
małopolskie	Rada Miasta Sułkowice	25 listopada 2001 r.	1	nr 2	2	2	1	3,53%
małopolskie	Rada Gminy Gnojnik	25 listopada 2001 r.	1	nr 3	4	4	1	7,47%
			1	nr 7	3	3	1	13,43%
mazowieckie	Rada Gminy Kampinos	14 października 2001 r.	1	nr 5	1	1	1	- *)
	Rada Miasta Wyśmierzyce	28 października 2001 r.	1	nr 11	2	2	1	31,60%
	Rada Miasta Przysucha	18 listopada 2001 r.	1	nr 9	5	5	1	18,56%
	Rada Gminy Klembów	18 listopada 2001 r.	1	nr 4	1	1	1	- *)
	Rada Gminy Szeńsk	25 listopada 2001 r.	1	nr 7	2	2	1	35,42%
	Rada Gminy Suchożebry	25 listopada 2001 r.	1	nr 11	4	4	1	15,58%
opolskie	Rada Gminy Walce	4 listopada 2001 r.	1	nr 6	1	1	1	- *)
	Rada Gminy Świerczów	25 listopada 2001 r.	1	nr 3	5	5	1	47,21%
podkarpackie	Rada Miasta Zagórz	7 października 2001 r.	1	nr 11	3	3	1	27,29%
	Rada Miasta Ustrzyki Dolne	28 października 2001 r.	1	nr 2	6	6	1	13,55%
	Rada Gminy Brzostek	18 listopada 2001 r.	1	nr 1	3	3	1	17,60%
	Rada Gminy Łańcut gm.	18 listopada 2001 r.	1	nr 5	1	1	1	- *)
			1	nr 7	1	1	1	- *)
	Rada Gminy Hyżne	18 listopada 2001 r.	1	nr 3	2	2	1	15,64%
	Rada Gminy Czudec	18 listopada 2001 r.	2	nr 7	0	0	0	- **)
	Rada Gminy Szerzyny	25 listopada 2001 r.	1	nr 1	2	2	1	11,78%
	Rada Gminy Cmolas	25 listopada 2001 r.	1	nr 4	2	2	1	12,55%
	Rada Gminy Fredropol	25 listopada 2001 r.	1	nr 9	3	3	1	49,33%
Rada Gminy Radomyśl	25 listopada 2001 r.	1	nr 7	2	2	1	16,49%	

Województwo	Nazwa Rady Gminy	Data wyborów	Liczba wybieranych radnych	Okręg/ Określi wyb.	Liczba list z kandydatami	Liczba kandydatów	Liczba obsadzonych mandatów	Frekwencja wyb.
podlaskie	Rada Miasta Choroszcz	28 października 2001 r.	1	nr 20	3	3	1	31,78%
	Rada Gminy Czeremcha	18 listopada 2001 r.	1	nr 1	6	6	1	18,98%
	Rada Gminy Sidra	18 listopada 2001 r.	1	nr 12	1	1	1	- *)
	Rada Gminy Dubicze Cerkiewne	25 listopada 2001 r.	1	nr 12	2	2	1	33,70%
	Rada Gminy Przerośl	25 listopada 2001 r.	1	nr 8	2	2	1	29,66%
pomorskie	Rada Gminy Ostaszewo	7 października 2001 r.	1	nr 3	3	3	1	23,78%
	Rada Gminy Smołdzino	18 listopada 2001 r.	2	nr 1	1	2	2	3,79%
			1	nr 2	1	1	1	- *)
			1	nr 5	1	1	1	- *)
			1	nr 9	1	1	1	- *)
	Rada Miasta Nowy Dwór Gdański	25 listopada 2001 r.	1	nr 11	4	4	1	18,71%
	Rada Gminy Lubichowo	25 listopada 2001 r.	1	nr 7	1	1	1	- *)
śląskie	Rada Gminy Jaworze	14 października 2001 r.	1	nr 6	1	1	1	- *)
	Rada Miasta Krzepice	14 października 2001 r.	1	nr 6	2	2	1	9,84%
	Rada Gminy Bestwina	21 października 2001 r.	1	nr 1	1	1	1	- *)
			1	nr 2	2	2	1	3,74%
			1	nr 3	1	1	1	- *)
			3	nr 5	1	3	3	1,18%
			2	nr 6	1	2	2	4,13%
	Rada Gminy Brenna	18 listopada 2001 r.	1	nr 20	2	2	1	10,93%
	Rada Gminy Mierzęcice	25 listopada 2001 r.	1	nr 8	2	2	1	21,26%
	Rada Gminy Miedźna	25 listopada 2001 r.	1	nr 8	7	7	1	22,75%
	Rada Gminy Suszec	25 listopada 2001 r.	1	nr 2	1	1	1	- *)
	Rada Gminy Lipowa	25 listopada 2001 r.	1	nr 1	4	4	1	13,37%
			1	nr 6	2	2	1	29,98%
świętokrzyskie	Rada Gminy Brody	25 listopada 2001 r.	1	nr 4	4	4	1	44,45%
	Rada Gminy Łubnice	25 listopada 2001 r.	1	nr 10	2	2	1	26,26%
warmińsko-mazurskie	Rada Gminy Kruklanki	7 października 2001 r.	1	nr 3	1	1	1	- *)
	Rada Gminy Świętajno	7 października 2001 r.	1	nr 4	2	2	1	22,16%
zachodniopomorskie	Rada Gminy Tychowo	28 października 2001 r.	1	nr 4	2	2	1	19,82%
			2	nr 6	4	4	2	12,25%
			1	nr 7	3	3	1	9,52%

*) zgodnie z art. 188 ust. 1 głosowania nie przeprowadzono, a za wybranego radnym uznano zarejestrowanego kandydata

***) zgodnie z art. 108 ust. 2 głosowania nie przeprowadzono

**ZESTAWIENIE WYNIKÓW
WYBORÓW PRZEDTERMINOWYCH DO RAD GMIN, RAD POWIATÓW
I SEJMIKÓW WOJEWÓDZTW PRZEPROWADZONYCH
W OKRESIE OD 1 PAŹDZIERNIKA 2001 R. DO 31 PAŹDZIERNIKA 2001 R.**

Województwo	Nazwa Rady Gminy	Data wyborów	Liczba wybieranych radnych	Okręg/Okręgi wyb.	Liczba list z kandydatami	Liczba kandydatów	Liczba obsadzonych mandatów	Frekwencja wyb.
łódzkie	Rada Gminy Oporów	28 października 2001 r.	2	nr 1	2	3	2	42,31%
			1	nr 2	2	2	1	71,43%
			1	nr 3	2	2	1	40,11%
			1	nr 4	3	3	1	65,85%
			1	nr 5	2	2	1	84,33%
			1	nr 6	2	2	1	75,68%
			1	nr 7	1	1	1	- **)
			1	nr 8	2	2	1	46,46%
			1	nr 9	2	2	1	50,60%
			1	nr 10	4	4	1	66,47%
			1	nr 11	2	2	1	78,83%
			1	nr 12	1	1	1	- **)
			1	nr 13	2	2	1	76,97%
			1	nr 14	2	2	1	36,05%
łódzkie	Rada Gminy Oporów	28 października 2001 r.	15	Razem	29	30	15	59,01%

*) zgodnie z postanowieniami sądów orzekającymi w sprawach protestów wyborczych

***) zgodnie z art. 108 ust. 2 głosowania nie przeprowadzono

**ZESTAWIENIE WYNIKÓW
REFERENDÓW LOKALNYCH W SPRAWIE ODWOŁANIA
RAD GMIN, RAD POWIATÓW I SEJMIKÓW WOJEWÓDZTW
PRZED UPŁYWEM KADENCJI PRZEPROWADZONYCH
W OKRESIE OD 1 PAŹDZIERNIKA 2001 R. DO 31 PAŹDZIERNIKA 2001 R.**

Województwo	Nazwa Rady	Data referendum	Udział w referendum frekwencja	Wynik referendum
dolnośląskie	Rada Gminy Stoszowice	28 października 2001 r.	23,52%	nieważne *)
lubelskie	Rada Gminy Zakrzówek	7 października 2001 r.	19,94%	nieważne *)
łódzkie	Rada Miasta Aleksandrów Łódzki	14 października 2001 r.	19,42%	nieważne *)
małopolskie	Rada Miasta Wadowice	21 października 2001 r.	8,54%	nieważne *)
mazowieckie	Rada Gminy Halinów	21 października 2001 r.	36,60%	WAŻNE *) rozstrzygające **)

*) zgodnie z art. 55 ustawy o referendum lokalnym, referendum jest ważne, jeżeli wzięło w nim udział co najmniej 30% uprawnionych do głosowania

**) zgodnie z art. 56 ust. 1 ustawy o referendum lokalnym, wynik referendum jest rozstrzygający, jeżeli za jednym z rozwiązań w sprawie poddanej pod referendum oddano więcej niż połowę ważnych głosów

**ZMIANY W SKŁADACH SEJMIKÓW WOJEWÓDZTW, RAD POWIATÓW
I RAD GMIN (POWYŻEJ 20 TYS. MIESZKAŃCÓW)
W TRYBIE ART. 194 ORDYNACJI PRZEPROWADZONYCH
W OKRESIE OD 1 PAŹDZIERNIKA 2001 R. DO 31 PAŹDZIERNIKA 2001 R.**

Województwo dolnośląskie

Sejmik Województwa Dolnośląskiego; wygasło 6 mandatów (12.10.2001); wstąpiło 6 radnych (16.11.2001)

Rada Miasta Bolesławiec; wygasł 1 mandat (09.10.2001); wstąpił 1 radny (06.11.2001)

Rada Powiatu Kamiennogórskiego; wygasł 1 mandat (22.11.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Kamienna Góra; wygasł 1 mandat (26.09.2001); wstąpił 1 radny (29.08.2001); wstąpił 1 radny (30.10.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Lubań; wygasł 1 mandat (05.10.2001); wstąpił 1 radny (30.10.2001)

Rada Miasta Lubin; wstąpił 1 radny (06.11.2001)

Rada Powiatu Świdnickiego; wstąpił 1 radny (03.10.2001)

Rada Miasta Świdnica; wygasł 1 mandat (17.10.2001); wstąpił 1 radny (29.10.2001)

Rada Powiatu Trzebnickiego; wygasł 1 mandat (09.11.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Zgorzelec; nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Wałbrzych; wstąpił 1 radny (25.10.2001)

Rada Miasta Wrocław; wygasły 2 mandaty (19.10.2001); nie obsadzono 2 mandatów

Województwo kujawsko-pomorskie

Sejmik Województwa Kujawsko-Pomorskiego; wygasły 3 mandaty (22.10.2001); nie obsadzono 3 mandatów

Rada Powiatu Aleksandrowskiego; wstąpił 1 radny (11.10.2001)

Rada Powiatu Brodnickiego; wygasł 1 mandat (29.10.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Powiatu Grudziądzkiego; wygasł 1 mandat (16.11.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Inowrocław; wygasł 1 mandat (26.10.2001); wstąpił 1 radny (23.11.2001)

Rada Powiatu Mogileńskiego; wstąpił 1 radny (19.10.2001)

Rada Powiatu Sępoleńskiego; wygasł 1 mandat (28.11.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Bydgoszcz; wygasł 1 mandat (24.10.2001)

Rada Miasta Grudziądz; wygasł 1 mandat (29.08.2001); wygasł 1 mandat (14.11.2001); wstąpiło 2 radnych (14.11.2001)

Rada Miasta Włocławek; wstąpił 1 radny (26.11.2001)

Województwo lubelskie

Sejmik Województwa Lubelskiego; wygasło 7 mandatów (08.10.2001); wygasł 1 mandat (29.10.2001); wygasł 1 mandat (26.11.2001); wstąpiło 7 radnych (29.10.2001); wstąpił 1 radny (26.11.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Kraśnik; wygasł 1 mandat (04.10.2001); wstąpił 1 radny (25.10.2001)

Rada Powiatu Lubartowskiego; nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Łuków; wstąpił 1 radny (29.08.2001); wstąpił 1 radny (27.11.2001)

Rada Powiatu Puławskiego; wygasł 1 mandat (28.11.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Świdnik; nie obsadzono 1 mandatu

Rada Powiatu Tomaszowskiego; nie obsadzono 1 mandatu

Województwo lubuskie

Sejmik Województwa Lubuskiego; wygasły 2 mandaty (05.11.2001); wstąpił 1 radny (05.11.2001); wstąpiło 2 radnych (26.11.2001)

Rada Powiatu Świebodzińskiego; wstąpił 1 radny (16.08.2001)

Rada Powiatu Żarskiego; wstąpił 1 radny (23.10.2001)

Rada Miasta Żary; wygasł 1 mandat (29.10.2001); wstąpił 1 radny (22.11.2001)

Rada Miasta Lubska; wstąpił 1 radny (13.09.2001); wstąpił 1 radny (07.11.2001)

Rada Miasta Gorzów Wielkopolski; wygasły 2 mandaty (24.10.2001); wstąpiło 2 radnych (14.11.2001)

Rada Miasta Zielona Góra; wygasły 2 mandaty (02.10.2001); wstąpiło 2 radnych (16.10.2001)

Województwo łódzkie

Sejmik Województwa Łódzkiego; wygasł 1 mandat (07.08.2001); wygasł 1 mandat (04.09.2001); wygasły 2 mandaty (04.10.2001); wstąpił 1 radny (25.09.2001); wstąpiło 2 radnych (27.11.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Bełchatów; wstąpił 1 radny (13.11.2001)

Rada Miasta Kutno; wygasł 1 mandat (02.10.2001); wstąpił 1 radny (02.10.2001)

Rada Miasta Pabianice; wygasł 1 mandat (05.10.2001); wstąpiło 2 radnych (26.09.2001)

Rada Powiatu Sieradzkiego; wygasł 1 mandat (29.10.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Sieradz; wygasł 1 mandat (06.09.2001); wstąpił 1 radny (03.10.2001)

Rada Miasta Tomaszów Mazowiecki; wstąpiło 3 radnych (09.11.2001)

Rada Powiatu Wieruszowskiego; nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Łódź; wygasł 1 mandat (01.10.2001); wygasł 1 mandat (04.10.2001); wygasł 1 mandat (22.10.2001); wstąpił 1 radny (11.11.2001); nie obsadzono 5 mandatów

Województwo małopolskie

Sejmik Województwa Małopolskiego; wstąpiło 2 radnych

Rada Powiatu Gorlickiego; wygasł 1 mandat (04.10.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Powiatu Limanowskiego; wygasł 1 mandat (05.10.2001); wstąpił 1 radny (24.10.2001)

Rada Gminy Limanowa gm.; wygasł 1 mandat (04.10.2001); wstąpił 1 radny (08.10.2001)

Rada Gminy Chełmiec; wstąpił 1 radny (30.08.2001)

Rada Gminy Grybów gm.; wygasł 1 mandat (02.10.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Nowy Targ; wygasł 1 mandat (05.11.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Nowy Sącz; wygasł 1 mandat (08.10.2001); wygasł 1 mandat (15.10.2001); wstąpiło 2 radnych (20.11.2001)

Województwo mazowieckie

Rada Miasta Ciechanów; wstąpił 1 radny (01.09.2001)

Rada Miasta Grójec; wstąpiło 2 radnych (22.10.2001)

Rada Miasta Mińsk Mazowiecki; wygasł 1 mandat (10.09.2001); wstąpił 1 radny (22.10.2001)

Rada Powiatu Mławskiego; wstąpił 1 radny (27.08.2001)

Rada Powiatu Przasnyskiego; wstąpiło 2 radnych (17.08.2001)

Rada Miasta Pionki; wstąpił 1 radny (27.08.2001)

Rada Powiatu Warszawskiego; wygasł 1 mandat (14.11.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Powiatu Węgrowskiego; wstąpił 1 radny (31.08.2001)

Rada Powiatu Zwoleńskiego; wstąpił 1 radny (10.10.2001)

Rada Miasta Radom; wstąpiło 3 radnych (26.11.2001)

Województwo podkarpackie

Rada Powiatu Krośnieńskiego; wygasł 1 mandat (01.10.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Nisko; wstąpił 1 radny (28.09.2001)

Rada Powiatu Stalowowlaskiego; wstąpił 1 radny (31.08.2001)

Województwo pomorskie

Rada Miasta Miastko; wygasł 1 mandat (16.11.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Powiatu Chojnickiego; wstąpiło 2 radnych (26.11.2001)

Rada Miasta Pruszcz Gdański; nie obsadzono 1 mandatu; nie obsadzono 1 mandatu

Województwo śląskie

Sejmik Województwa Śląskiego; wygasł 1 mandat (28.08.2001); wygasło 8 mandatów (22.10.2001); wstąpił 1 radny (26.09.2001); wstąpiło 8 radnych (19.11.2001)

Rada Powiatu Będzińskiego; wygasł 1 mandat (28.08.2001); wygasł 1 mandat (30.10.2001); wstąpił 1 radny (27.09.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Powiatu Gliwickiego; wygasł 1 mandat (18.10.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Powiatu Lublinieckiego; wygasł 1 mandat (22.10.2001); wstąpił 1 radny (19.11.2001);

Rada Powiatu Mikołowskiego; wygasł 1 mandat (18.10.2001) wstąpił 1 radny (25.10.2001);

Rada Miasta Racibórz; wygasł 1 mandat (24.10.2001); wygasł 1 mandat (24.10.2001); wstąpił 1 radny (21.11.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Powiatu Zawierciańskiego; wygasł 1 mandat (01.09.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Chorzów; wygasł 1 mandat (30.08.2001); wygasł 1 mandat (25.10.2001); wygasł 1 mandat (25.10.2001); wstąpił 1 radny (27.09.2001); nie obsadzono 2 mandatów

Rada Miasta Częstochowa; wygasł 1 mandat (27.09.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Gliwice; wygasł 1 mandat (25.10.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Jaworzno; wstąpił 1 radny (25.10.2001)

Rada Miasta Siemianowice Śląskie; wygasł 1 mandat (04.10.2001); wygasł 1 mandat (04.10.2001); wstąpił 1 radny (10.10.2001); wstąpił 1 radny (10.10.2001)

Rada Miasta Świętochłowice; wygasł 1 mandat (30.10.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Tychy; wygasł 1 mandat (25.10.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Województwo świętokrzyskie

Sejmik Województwa Świętokrzyskiego; wygasł 1 mandat (17.09.2001); wstąpiło 6 radnych (22.10.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Powiatu Jędrzejowskiego; wstąpił 1 radny (14.11.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Jędrzejów; wygasł 1 mandat (06.09.2001); wstąpił 1 radny (25.10.2001)

Rada Powiatu Koneckiego; wygasły 3 mandaty (30.10.2001); wstąpiło 3 radnych (10.11.2001)

Rada Miasta Ostrowiec Świętokrzyski; wstąpił 1 radny (27.09.2001)

Rada Miasta Pińczów; wstąpił 1 radny (27.11.2001)

Rada Miasta Kielce; wygasły 2 mandaty (18.10.2001); wstąpiło 2 radnych (25.10.2001)

Województwo warmińsko-mazurskie

Sejmik Województwa Warmińsko-Mazurskiego; nie obsadzono 2 mandatów

Rada Powiatu Ełckiego; nie obsadzono 1 mandatu

Rada Miasta Mrągowo; wygasł 1 mandat (23.08.2001); wstąpił 1 radny (29.10.2001)

Rada Miasta Pisz; wygasł 1 mandat (23.08.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Województwo wielkopolskie

Sejmik Województwa Wielkopolskiego; wstąpiło 4 radnych (17.11.2001)

Rada Miasta Koło; wstąpił 1 radny (12.10.2001)

Rada Powiatu Kościańskiego; wstąpił 1 radny (20.11.2001)

Rada Miasta Oborniki; wstąpił 1 radny (14.11.2001)

Rada Powiatu w Ostrzeszowie; wygasł 1 mandat (16.11.2001); wstąpił 1 radny (16.11.2001)

Rada Powiatu Rawickiego; wygasł 1 mandat (30.08.2001); wstąpił 1 radny (27.09.2001)

Rada Miasta Rawicz; wygasł 1 mandat (14.11.2001); nie obsadzono 1 mandatu

Województwo zachodniopomorskie

Rada Miasta Kołobrzeg; wstąpił 1 radny (14.11.2001)

Rada Powiatu Koszalińskiego; nie obsadzono 2 mandatów

WYKAZ TERMINÓW

**PONOWNYCH, UZUPEŁNIAJĄCYCH I PRZEDTERMINOWYCH WYBORÓW DO
RAD GMIN, RAD POWIATÓW I SEJMIKÓW
WOJEWÓDZTW ORAZ REFERENDÓW LOKALNYCH W SPRAWIE ODWOŁA-
NIA RADY GMINY, RADY POWIATU LUB SEJMIKU
WOJEWÓDZTWA PRZED UPŁYWEM KADENCJI ZARZĄDZONYCH
NA OKRES OD 24 LISTOPADA 2001 R. DO 27 STYCZNIA 2002 R.**

2 grudnia 2001 r.

Województwo dolnośląskie

Rada Miasta Niemcza okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Miasta Oława - *referendum w sprawie odwołania rady*

Województwo kujawsko-pomorskie

Rada Gminy Czernikowo okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo lubuskie

Rada Gminy Trzebiel okręg wyb. nr 10 (2 radnych), 12 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo mazowieckie

Rada Miasta Głinojeck okręg wyb. nr 10 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo wielkopolskie

Rada Miasta Opalenica okręg wyb. nr 14 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Ryczywół okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

9 grudnia 2001 r.

Województwo lubelskie

Rada Gminy Drelów okręg wyb. nr 8 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Sosnówka okręg wyb. nr 11 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Rybczewice okręg wyb. nr 8 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Rachanie okręg wyb. nr 10 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo łódzkie

Rada Gminy Skomlin okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Miasta Szadek okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo małopolskie

Rada Miasta Ryglice okręg wyb. nr 5 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo podkarpackie

Rada Gminy Majdan Królewski okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo podlaskie

Rada Gminy Jeleniewo okręg wyb. nr 1 (1 radnych) - *uzupełniająca*

Województwo śląskie

Rada Miasta Koniecpol okręg wyb. nr 10 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Krzanowice okręg wyb. nr 5 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Mszana okręg wyb. nr 4 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo warmińsko-mazurskie

Rada Miasta Korsze okręg wyb. nr 2 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo wielkopolskie

Rada Gminy Rychtal okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Miasta Zduny okręg wyb. nr 9 (1 radny) - *uzupełniająca*

16 grudnia 2001 r.

Województwo dolnośląskie

Rada Gminy Marciszów okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo kujawsko-pomorskie

Rada Miasta Barcin okręg wyb. nr 2 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo lubuskie

Rada Miasta Kargowa okręg wyb. nr 2 (1 radny), 3 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo łódzkie

Rada Gminy Pabianice gm. okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo małopolskie

Rada Gminy Lisia Góra okręg wyb. nr 10 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo podkarpackie

Rada Gminy Grodzisko Dolne okręg wyb. nr 10 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Miasta Sokołów Małopolski okręg wyb. nr 11 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo podlaskie

Rada Gminy Jasionówka okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Szudziałowo okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo warmińsko-mazurskie

Rada Gminy Ostróda gm. okręg wyb. nr 4 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo wielkopolskie

Rada Gminy Ostrowite okręg wyb. nr 10 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo zachodniopomorskie

Rada Miasta Resko - *referendum w sprawie odwołania rady*

23 grudnia 2001 r.

Województwo wielkopolskie

Rada Gminy Perzów okręg wyb. nr 4 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo zachodniopomorskie

Rada Miasta Czaplinek okręg wyb. nr 12 (1 radny) - *uzupełniająca*

30 grudnia 2001 r.

Województwo lubelskie

Rada Miasta Józefów okręg wyb. nr 4 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Miasta Dęblin okręg wyb. nr 5 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo łódzkie

Rada Gminy Masłowice okręg wyb. nr 2 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo opolskie

Rada Gminy Reńska Wieś okręg wyb. nr 5 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo śląskie

Rada Gminy Bobrowniki okręg wyb. nr 4 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Chełm Śląski okręg wyb. nr 9 (1 radny) - *uzupełniająca*

6 stycznia 2002 r.

Województwo dolnośląskie

Rada Miasta Szklarska Poręba okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo kujawsko-pomorskie

Rada Miasta Brześć Kujawski okręg wyb. nr 4 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo śląskie

Rada Gminy Koszęcin okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

13 stycznia 2002 r.

Województwo pomorskie

Rada Gminy Rzeczenica - *referendum w sprawie odwołania rady*

Rada Gminy Skórcz gm. okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Miasta Reda okręg wyb. nr 21 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo śląskie

Rada Miasta Sośnicowice okręg wyb. nr 4 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo wielkopolskie

Rada Gminy Kościan gm. okręg wyb. nr 7 (1 radny) - *uzupełniająca*

20 stycznia 2002 r.

Województwo dolnośląskie

Rada Miasta Radków okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Miasta Strzegom - *referendum w sprawie odwołania rady*

Województwo kujawsko-pomorskie

Rada Gminy Świecie nad Osą okręg wyb. nr 5 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo lubelskie

Rada Gminy Lubycza Królewska okręg wyb. nr 7 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Włodawa gm. okręg wyb. nr 8 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Miączyn okręg wyb. nr 5 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo śląskie

Rada Gminy Milówka okręg wyb. nr 6 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo świętokrzyskie

Rada Gminy Nowy Korczyn okręg wyb. nr 15 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Brody okręg wyb. nr 2 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo warmińsko-mazurskie

Rada Gminy Wydminy okręg wyb. nr 9 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Miasta Miłomłyn okręg wyb. nr 4 (1 radny) - *uzupełniająca*

27 stycznia 2002 r.

Województwo dolnośląskie

Rada Gminy Cieszków okręg wyb. nr 4 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo kujawsko-pomorskie

Rada Gminy Sośno okręg wyb. nr 3 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo małopolskie

Rada Gminy Wielka Wieś okręg wyb. nr 9 (1 radny) - *Uzupełniająca*

Województwo opolskie

Rada Gminy Kamiennik okręg wyb. nr 3 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo podlaskie

Rada Gminy Nurzec-Stacja okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo świętokrzyskie

Rada Gminy Górno okręg wyb. nr 4 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo wielkopolskie

Rada Gminy Grzegorzew okręg wyb. nr 5 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Miasta Zbąszyn okręg wyb. nr 3 (1 radny) - *uzupełniająca*

3 lutego 2002 r.

Województwo małopolskie

Rada Miasta Dąbrowa Tarnowska okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo mazowieckie

Rada Gminy Jabłonna okręg wyb. nr 3 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo pomorskie

Rada Gminy Krokowa okręg wyb. nr 14 (1 radny) - *uzupełniająca*

8 lutego 2002 r.

Województwo lubelskie

Rada Miasta Łuków okręg wyb. nr 3 (1 radny) - *uzupełniająca*

10 lutego 2002 r.

Województwo podkarpackie

Rada Miasta Nowa Dęba okręg wyb. nr 2 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo podlaskie

Rada Miasta Wasilków okręg wyb. nr 15 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Miasta Wasilków okręg wyb. nr 2 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Miasta Wasilków okręg wyb. nr 4 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo świętokrzyskie

Rada Gminy Nagłowice okręg wyb. nr 7 (1 radny), 10 (1 radny) - *uzupełniająca*

17 lutego 2002 r.

Województwo dolnośląskie

Rada Miasta Bierutów okręg wyb. nr 8 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo lubelskie

Rada Gminy Lubartów gm. okręg wyb. nr 1 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo łódzkie

Rada Gminy Dalików okręg wyb. nr 12 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Osjaków okręg wyb. nr 4 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo wielkopolskie

Rada Miasta Pniewy okręg wyb. nr 12 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo zachodniopomorskie

Rada Gminy Będzino okręg wyb. nr 4 (1 radny) - *uzupełniająca*

24 lutego 2002 r.

Województwo dolnośląskie

Rada Gminy Długołęka okręg wyb. nr 11 (1 radny) - *uzupełniająca*

Rada Gminy Długołęka okręg wyb. nr 2 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo mazowieckie

Rada Gminy Suchożebry okręg wyb. nr 11 (1 radny) - *uzupełniająca*

Województwo podlaskie

Rada Gminy Sidra okręg wyb. nr 11 (1 radny) - *uzupełniająca*

WYMIANA DOŚWIADCZEŃ Z ZAGRANICĄ

* W dniach 13 – 17 października 2001 r. odbyła się w Chorwacji Doroczna Konferencja Stowarzyszenia Urzędników Wyborczych Centralnej i Wschodniej Europy na temat „Przejrzystość Finansowania Kampanii Wyborczej w 21 Wieku”. W konferencji stronę polską reprezentował Kierownik Krajowego Biura Wyborczego Kazimierz W. Czaplicki oraz członek honorowy Stowarzyszenia H. Bielski.

Otwarcia Konferencji dokonał Prezydent Republiki Chorwackiej Stjepan Mesić.

Na Sesji I, której przewodniczył Przewodniczący Centralnej Komisji Wyborczej Ukrainy Michajło Rjabeć referaty wygłosili: Istvan Zsuffa – Dyrektor ACEEO; Pinto Duchinsky – członek Zarządu IFES; Jan Ikstens – ekspert IFES.

Sesji II przewodniczył Aleksandr Wieszniakow, Przewodniczący Centralnej Komisji Wyborczej Federacji Rosyjskiej, zaś referaty na temat regionalnych trendów i rozwiązań kwestii finansowania kampanii wygłosili: Evgieni Koljuszyn, członek CKW FR; Mario Jelusić, ekspert wyborczy z Chorwacji; Emilia Rytko – Z-ca Przewodniczącego Węgierskiego Biura Wyborczego.

Podczas III Sesji przedstawiciele wszystkich krajów członkowskich przedstawili rozwiązania stosowane przez ich kraje w zakresie finansowania kampanii wyborczej.

Sesja IV poświęcona została omówieniu wyborów prezydenckich w USA, w czasie której zaprezentowano urządzenie do głosowania stosowane na Florydzie.

Tematem Sesji V były wybory prezydenckie na Białorusi.

W dniu 14 października członków konferencji przyjął Prezydent Republiki Chorwacji.

Zgromadzenie Ogólne Stowarzyszenia przyjęło:

- Zalecenia w kwestii finansowania kampanii wyborczej,
- Strategię działania na lata 2002 – 2004,

- Jugosławię jako członka Stowarzyszenia,
 - Zgłoszenie CKW Federacji Rosyjskiej do organizacji konferencji w Moskwie w 2002 roku.
- * W dnia 19 – 30 listopada 2001 r. w ramach tematu „Kierowanie wyborami a konsolidacja demokratyczna” w Krakowie, Łodzi, Poznaniu, Warszawie i Wrocławiu prowadzone były badania dotyczące zadań i pracy okręgowych i obwodowych komisji wyborczych. Badania te prowadził prof. Yonhyok Choe z University College of South Stockholm – w ramach ogólnego projektu badawczego: „Transformacje społeczne i demokratyzacja w regionie Morza Bałtyckiego”.

Według założeń tego projektu stabilna demokracja pozostaje w ścisłym związku z budową zaufania społecznego do takich instytucji, jak konstytucja, parlament, rząd, sąd, media itp. Jednak trwałość postaw zaufania politycznego i systemu społecznego uwiarygodnienia może kumulować się tylko w warunkach zaufania do demokratycznych instytucji. Jednym z podstawowych wydarzeń demokratycznych są wybory, które tworzą podstawy dla trwałej demokracji. Poprzez wybory ludzie mają możliwość wymagać od organów państwa i służb publicznych tego, czego pragną. Wybory są więc uważane za jeden z koniecznych warunków dla trwałej i konsolidującej demokracji. Dla demokratycznej transformacji wybory muszą być organizowane i kierowane w taki sposób, by wszyscy ich uczestnicy, partie, kandydaci i wyborcy – traktowani byli w sposób rzetelny i bezstronny. Wybory muszą stworzyć atmosferę, w której może być dokonany swobodny i samodzielny wybór. Ordynacja wyborcza musi być uczciwa wobec wszystkich uczestników procesu wyborczego.

Jednocześnie organizacja wyborów i procedury wyborcze powinny być efektywne i ekonomiczne, tak aby koszt wyborów nie był ciężarem dla obywateli i budżetu państwa.

INFORMACJE PRAWNE I ORZECZNICTWO SĄDOWE

- * W maju 2001 r. Delegatura Wojewódzka Krajowego Biura Wyborczego w Warszawie w trakcie sprawdzania aktualności wpisów do rejestru wyborców radnych z obszaru działania Delegatury, stwierdziła, iż wobec oczywistego błędu Gminnej Komisji Wyborczej w gminie J. w wyborach przeprowadzonych w 1998 r. mandat radnego otrzymał K.Z., który w dniu wyborów nie był wpisany do rejestru wyborców w tej gminie, przez co nie posiadał biernego prawa wyborczego. Uchwałą z dnia 27 czerwca 2001 r. Rada Gminy J. stwierdziła wygaśnięcie mandatu radnego K.Z. Od tej uchwały K.Z. odwołał się do Sądu Okręgowego w Warszawie. W dniu 1 sierpnia 2001 r. Sąd Okręgowy w Warszawie (sygn. akt IV Ns 81/01) uchylił uchwałę Rady Gminy J. Zarówno Wojewódzki Komisarz Wyborczy w Warszawie, jak i gmina J. na postanowienie Sądu Okręgowego złożyli zażalenie do Sądu Apelacyjnego. W dniu 22 października 2001 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie (sygn. akt I

Acz 1896/01) zmienił zaskarżone postanowienie i postanowił oddalić odwołanie K.Z. Tym samym uchwała rady Gminy J. stanowi podstawę do wydania zarządzenia Wojewody Mazowieckiego o przeprowadzeniu wyborów uzupełniających.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Apelacyjny zważył co następuje.

Bezsporna okoliczność, że wnioskodawca w dniu wyborów zamieszkiwał w okręgu gminy J. nie będąc tam zameldowany, nie jest wystarczająca do przyjęcia, że miał w rzeczywistości bierne prawo wyborcze w tym okręgu.

Wnioskodawca swe czynne prawo wyborcze zrealizował w innym okręgu, tam gdzie był zameldowany.

Art. 5 ustawy – Ordynacja wyborcza do rad gmin, rad powiatów i sejmików województw (Dz. U. z 1998 r. Nr 95, poz. 602) określa, że czynne prawo wyborcze do danej rady ma obywatel pełnoletni w dniu wyborów i stale zamieszkujący na obszarze działania tej rady. Bierne prawo wyborcze (art. 7 cyt. Ustawy) przysługuje osobie mającej prawo wybierania do danej rady.

Przepisy te określają zatem jako tę samą radę, do której służy obywatelowi i czynne i bierne prawo wyborcze. Nie można zatem realizować każdego z tych praw w innym okręgu.

Kryterium stałego zamieszkiwania jest odrębnym kryterium od zameldowania. Nie można jednak przyjąć, że wnioskodawca, stale zamieszkuje w okręgu wyborczym Rady Gminy J., równocześnie stale zamieszkiwał poza tym okręgiem, w okręgu gdzie był zameldowany. Zgodnie z cytowanym art. 25 k.c. miejscem zamieszkania osoby fizycznej jest miejscowość, w której osoba ta przebywa z zamiarem stałego pobytu, a z natury rzeczy nie jest możliwe takie przebywanie w dwóch różnych miejscowościach.

Przy ustaleniu, w którym z okręgów, właściwym ze względów zamieszkania czy zameldowania, wnioskodawca winien realizować swe prawa wyborcze nie można pominąć tych przepisów Ordynacji, które nakazują, aby wyborca był umieszczony na jednej tylko liście – spisie wyborców (art. 33 ust. 1 i 2 Ordynacji); wnioskodawca nie został umieszczony w spisie wyborców w okręgu J., nie podjął żadnych starań, aby taki efekt uzyskać, chociaż istniały podstawy wynikające z faktu stałego tam zamieszkiwania.

Gdy zatem brak wnioskodawcy w spisie wyborców w gminie J., to nie ma on w tej gminie czynnego prawa wyborczego. Nie może mieć zatem takiego prawa biernego, co wynika z porównania art. 5 i 7 Ordynacji.

Brak prawa wyboru wnioskodawcy w dniu wyborów jest podstawą wygaśnięcia mandatu (art. 190 pkt 3 Ordynacji).

Wygaśnięcie mandatu z powodu braku prawa wybieralności następuje z mocy samego prawa, uchwała Rady ma zatem charakter deklaratoryjny.

Sąd Apelacyjny podziela pogląd wyrażony w uchwale NSA z 23 października 2000 r. (OPS 13/00-ONSA 2001/2/50).

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny w myśl art. 386 § 2 k.p.c. w związku z art. 397 § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.